

ВІДГУК

на дисертаційну роботу **Калачової Людмили Володимирівни**
«Підготовка викладачів інститутів післядипломної педагогічної
освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Модернізація системи післядипломної педагогічної освіти відповідно до вимог інноваційного розвитку освіти здійснюється нині на основі впровадження якісно нового змісту, форм, методів навчання, розвитку професійно значущих якостей і поведінкових характеристик особистості фахівця, що відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства. Інформатизація системи післядипломної педагогічної освіти є тим чинником, що сприяє підвищенню якості перепідготовки, підвищення кваліфікації фахівців та освіти впродовж життя .

Упровадження аудіовізуальних засобів навчання є одним з пріоритетних напрямів модернізації післядипломної педагогічної освіти відповідно до вимог інноваційного розвитку освіти. Актуальність і необхідність розв'язання зазначеної проблеми поглиблюється, як справедливо стверджує дисертантка, низкою суперечностей, пов'язаних з темпами розвитку інформаційних технологій та зростаючими вимогами до викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти, значенням аудіовізуальних засобів навчання і відсутністю теоретичного обґрунтування методики їх упровадження у післядипломній педагогічній освіті.

Визначаючи актуальність теми, доцільно вказати на її зв'язок із законодавчими та нормативно-правовими документами України (Закону України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2014), Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Національна доктрина розвитку освіти (2002), Положення про дистанційне навчання (2013), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013)), а також програмах та

положеннях європейського рівня (Лювенське комюніке «Болонський процес у період до 2020 року» (2009), Політична позиція Європейської асоціації університетів «Майбутнє Болонського процесу після 2010 року» (2008), Хартія європейських університетів із питань безперервної освіти (2008), Програма із цифрового збереження аудіовізуальних файлів «Presto Prime» (2009)).

Важливо також зазначити, що дисертаційне дослідження тісно пов'язане з науково-дослідними роботами «Науково-методичної основи модернізації освітньої діяльності вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти на засадах сучасних технологій» та «Теоретико-методичні засади проектування технологій навчання в системі відкритої післядипломної педагогічної освіти», що також свідчить про актуальність та практичну значущість роботи, поданої до захисту. Обґрунтованість й достовірність наукових положень, висновків і результатів дослідження Л.В. Калачової підтверджується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; системним аналізом матеріалів; виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази.

Науковий апарат дисертаційного дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна тощо) в сформульовано кваліфіковано. Структура дисертації логічна: розгортання дослідницького пошуку переконливе, від розгляду теоретичних засад дослідження до апробації педагогічної технології підготовки викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із вдало підібраних автором методів наукового пізнання: теоретичних, емпіричних, методів порівняльної педагогіки та методів статистичної обробки результатів дослідження. Вибір методів дослідження зумовлений поставленою метою й відповідає завданням, які вирішуються автором.

Дисертація базується на достатній джерельній базі. Автором проаналізовано 257 наукових джерел, з них 30 іноземними мовами, в яких

досліджувана проблема характеризується під кутом зору різних галузей науки, що створює передумови для системного висвітлення теми. Підвищенню ступеня обґрунтованості отриманих результатів сприяло використання у процесі дослідження робіт, як вітчизняних так і зарубіжних авторів (дисертацій, монографій, публікацій у періодичних виданнях, матеріалів конференцій).

На особливу увагу заслуговує широка апробація матеріалів дослідження під час участі у міжнародних, регіональних та всеукраїнських конференціях та інших наукових заходах.

У дисертації, зміст якої складається з трьох розділів, збалансовані теоретичні та прикладні складові, які підпорядковані реалізації основних завдань дослідження. У першому розділі дисертації проаналізовано сутність базових понять дослідження; проблему підготовки викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання у педагогічній теорії; сучасний стан застосування викладачами інститутів післядипломної педагогічної освіти аудіовізуальних засобів навчання. У другому розділі обґрунтовано структуру готовності викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання та критерії її сформованості; здійснено проектування педагогічної технології підготовки викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання; подано методику розроблення дидактичного матеріалу із застосуванням аудіовізуальних засобів навчання; визначено організаційно-педагогічні умови застосування аудіовізуальних засобів навчання викладачами інститутів післядипломної педагогічної освіти. У третьому розділі обґрунтовано етапи та методику педагогічного експерименту та здійснено аналіз результатів експериментальної діяльності..

Основні положення дисертації Л. В. Калачової достатньо висвітлено в 30 публікаціях і науково-методичних працях (26 одноосібно), із них: 7 статей у провідних фахових виданнях України, 5 – зарубіжних публікацій (у тому числі, 1 – періодичне видання), 1 – методичні рекомендації, 17 – в інших виданнях.

Вивчення матеріалів поданої до захисту дисертації Калачової Людмили Володимирівни «Підготовка викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання» та опублікованих за її темою праць дає підстави віднести дане наукове дослідження до окресленої вище проблеми, оскільки в роботі визначено та успішно розв'язано низку актуальних завдань.

По-перше, проаналізовано стан дослідження обраної проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Теоретичний аналіз дозволив уточнити поняття «аудіовізуальні засоби навчання» та «готовність викладачів до застосування аудіовізуальних засобів навчання», також уточнено класифікацію власне аудіовізуальних засобів навчання. Ґрунтовно досліджена проблема підвищення кваліфікації викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти в контексті необхідності здійснення неперервного навчання протягом всього життя із врахуванням актуальності його реалізації без відриву від професійно-педагогічної діяльності. На етапі констатувального експерименту були досліджена практика використання аудіовізуальних засобів навчання в системі післядипломної педагогічної освіти та виявлені проблеми та перешкоди у зв'язку з їх впровадженням.

По-друге, дисертанткою обґрунтовано структуру готовності викладача інституту післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання та критерії її сформованості. Для визначення рівня сформованості готовності обґрунтовано показники кожного із критеріїв.

По-третє, розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічну технологію підготовки викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання у процесі підвищення їхньої кваліфікації без відриву від професійно-педагогічної діяльності. Заслуговує на увагу той аспект, що при проектуванні педагогічної технології було враховано сучасні можливості технологій дистанційного навчання. Так, дисертанткою було створено віртуальне навчальне середовище

на базі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, яке містило як теоретичні матеріали, засоби наочності, так й інструменти взаємодії викладача та слухачів, засоби діагностики навчання (а саме форуми, внутрішньо курсова пошта, блоги, опитування, анкетування, питання для самоперевірки, завдання із можливістю надсилання виконаної роботи викладачу, тести тощо).

Розроблену педагогічну технологію пропонується впроваджувати у міжкурсний період у форматі постійно діючого семінару, що з одного боку дає змогу оперативно отримувати знання, вміння та навички й одразу практично їх застосувати у професійній діяльності без відриву від професійно-педагогічної діяльності, а з іншого боку виходить за межі формальної освіти. Однак, врахована можливість включення розробленої педагогічної технології і в програму планових курсів підвищення кваліфікації у вигляді окремого модуля.

По-четверте, дисертанткою підготовлено методичні рекомендації щодо застосування аудіовізуальних засобів навчання у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників у друкованому форматі та у вигляді електронного підручника, який, крім теоретичного матеріалу, містить мультимедійні презентації та відеоінструкції відповідно до завдань для набуття навичок створення аудіовізуальних засобів навчання.

Вірогідність та новизна наукових положень і рекомендацій, сформульованих у роботі, підтверджується використанням сучасних методів досліджень: теоретичних, емпіричних, методів математичної статистики (критерій Пірсона).

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, висловимо деякі зауваження і побажання:

1. На мою думку недостатньо графічного матеріалу для відображення аналізу сучасного стану застосування викладачами інститутів післядипломної освіти аудіовізуальних засобів навчання С. 68-70.
2. Бажано б було представити результати анкетування щодо сучасного стану застосування викладачами інститутів післядипломної освіти

аудіовізуальних засобів навчання у додатках, статистично обробленими і розподіленими за навчальними закладами (§1.3).

3. На мій погляд необхідним було б розгорнуто розглянути у першому розділі місце аудіовізуальних засобів навчання серед мультимедійних.
4. На с. 138 бажано було розгорнуто представити результати підсумкового анкетування слухачів курсів підвищення кваліфікації очно-дистанційної форми навчання і представити анкету у додатках.
5. У § 2.4 на мій погляд необхідно було б детально представити віртуальне навчальне середовище, розроблене Вами та його структуру.
6. У дисертації не достатньо приділено уваги опису розроблених дисертанткою електронних засобів навчального призначення (дистанційні курси, електронні підручники на інше), які є дуже важливим практичним доробком дисертаційного дослідження. Відсутні посилання на їх розположення у мережі інтернет для ознайомлення.
7. У тексті дисертації зустрічаються поодинокі граматичні та стилістичні помилки.

Зазначені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації

Виходячи з актуальності теми роботи, її наукової новизни, практичної значущості та обсягу наданого в дослідженні матеріалу, можна стверджувати, що дисертаційна робота Калачової Людмили Володимирівни «Підготовка викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують актуальну і пріоритетну проблему. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. У авторефераті основні положення дисертації викладені повно й докладно.

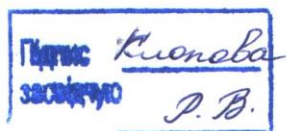
Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в авторефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані в рукописі дисертації.

Таким чином дисертаційна робота Калачової Людмили Володимирівни «Підготовка викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання» відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, вимогам паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, а її автор – Калачова Людмила Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри спортивних ігор
Запорізького національного університету

Р. В. Клопов

Handwritten signature in blue ink, likely of the official reviewer, next to the circular stamp.